

κλάδον δάφνης, παρίσταται δι' ὀκτώ εἰκόνων ἡ ἀπαγωγὴ τῆς Θετίδος ὑπὸ τοῦ Πηλέως, ἐπὶ δὲ τῶν δύο πλευρῶν, ἔνθεν μὲν παρίσταται ἡ Ἀφροδίτη μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς, δηλ. τῆς Ἀρμονίας, τοῦ Ἐρωτος, τῆς Πειθοῦς, τῆς Κόρης, τῆς Ἥδης, τοῦ Ἰμέρου, ἔνθεν δὲ ἐν σχέσει πρὸς τὰς προηγούμενας, γαμήλιος παραστάσις, εἰκονιζομένη δι' ἑξ μορφῶν. Τὸ ἐξαιρετικὸν δὲ καὶ σπουδαιότατον τοῦ ἀγγείου συνίσταται εἰς τοῦτο· ἐκτὸς τῆς λαμπρᾶς τέχνης καὶ τῶν ἐνδιαφερουσῶν παραστάσεων, πᾶσα μορφή φέρει καὶ ἐπιγραφήν ἐνδεικνύουσαν τὸ ὄνομα τῆς ἀπεικονιζομένης μορφῆς. Καὶ δὲν φαίνονται μὲν ὅλα τὰ ὀνόματα τῶρα, διότι εἶναι ἀκόμην ἀκαθάρσιος, ἀλλὰ ὅταν καθαρῶς θὰ φανῶσιν ὅλα. Τὰ ἤδη φαινόμενα εἶναι ἐπὶ μὲν τῆς πλευρᾶς, ὅπου ἡ Ἀφροδίτη μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς: ΑΦΡΟΔΙΤΕ, ΑΡΜΟΝΙΑ, ΕΡΩΣ, ΠΕΙΘΟ, ΚΟΡΕ, ΕΒΕ, ΙΜΕΡΟΣ, ἐπὶ δὲ τῆς γαμηλίου παραστάσεως διάφορα ὀνόματα γυναικῶν ΑΣΤΕΡΟΠΕ, ΠΗΠΟΛΥΤΕ κτλ. Ἐπὶ δὲ τῆς παραστάσεως τοῦ Πηλέως ΛΩΤΙΣ, ΜΕΛΙΤΕ, ΕΥΓΛΥΜΕΝΕ, ΠΕΛΕΥΣ, ΘΕΤΙΣ κτλ. Τέλος δὲ τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο ἔργον τῆς γραφικῆς καὶ τῆς κεραμικῆς παρουσιάζει καὶ δείγμα ἐξαιρετοῦ πλαστικῆς, διότι κοσμεῖται ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου μέρους διὰ προτομῆς γυναικὸς ἐξόχου τέχνης μετὰ σμάλτου, χρωμάτων καὶ ἐπιχρυσώσεως τῆς κόρης.

Ω *

Ἡ ἐν ΑΒΟΥΚΙΡ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Ἐν τῇ γαλλικῇ ἐφημερίδι «Phare d'Alexandrie» ὁ διακεκριμένος ἀρχαιολόγος κ. Νερούτσος ἐδημοσίευσεν ἀνακάλυψιν τινὰ σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὴν πρόσφατον ἐν Ἀβουκίρ ἀνακάλυψιν. Τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης ἡ εἰρημένη ἐφημερίδα προτάσσει τὰ ἑξῆς:

Ῥαμεσσῆς ὁ Β' κατέστη πράγματι ὁ ἥρωας τῆς ἡμέρας. Ὁ ἀρχαῖος οὗτος Φαραῶ ἐπανέρχεται μετὰ τῶν αἰῶνας εἰς τὴν ζωὴν, ὅπερ ἂν ὑπόπτειε ποτε καὶ αὐτὸς θὰ ἠπόρει. Εὐτυχῶς ὁ ἀρχαῖος μονάρχης (ὁ 424ος τῆς Αἰγύπτου, ὁ 15ος τῆς 11^{ης} δυναστείας, ἀποθανὼν περὶ τὸ 1554 πρὸ Χριστοῦ) οὐδ' ὑποθέτει κἄν τὰς κακοβούλους φήμας, τὰς ὁποίας οἱ ἀσεβεῖς ἀρχαιολόγοι τοῦ 10^{ου} αἰῶνος διασπέρουσι περὶ τοῦ βίου του. Πρόκειται τῷ ὄντι νὰ γνωσθῇ ἂν ἡ βασίλισσα Ἐντμάρα, ἡ σύζυγος τοῦ Ῥαμεσσῆ Β', ἡ τῆς δὲν ἦτο θυγάτηρ αὐτοῦ τούτου τοῦ μονάρχου, παρ' ᾧ ἡ πρὸς τοὺς οἰκείους στοργὴ φαίνεται ὅτι εἶχε φθάσει εἰς ἔνθουρον ἀνάπτυξιν. Τὸ πρόβλημα δὲ τοῦτο μεγάλως κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πλήθους· διότι, ἐάν δὲν λυθῇ, δὲν θὰ ἠξυμῶμεν ποτὲ ἀκριβῶς κατὰ πόσον εἶνε ἄξιος τῆς ὑπολήψεως ἡμῶν ὁ ἀδελφὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ἀρμαΐδος μονάρχης.

Εὐτυχῶς ἔχομεν τοὺς ἀρχαιολόγους! Καὶ ἂν κεφάλαιά τινα συγχρόνου ἱστορίας οὐδέποτε κατωρθώθη νὰ διαλευκανθῶσιν, αὐτοὶ ἀναλαμβάνουσι νὰ μᾶς διδάξωσιν ἐν πολλῇ ἀκριβεῖα τί συνέβαινε πρὸ τρισχιλίων καὶ πλέον ἐτῶν. Τὸ μόνον δυστύχημα εἶνε ὅτι δὲν συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους.

Ὁ κ. Γρεβῶ, ὁ σοφὸς διευθυντὴς τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τοῦ μουσείου τῆς Γιζῆς, μᾶς ἔλεγε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὅτι ὁ Ῥαμεσσῆς Β' εἶχε νυμφευθῆ ἢ μόνον τὴν θυγατέρα του, ἀλλὰ καὶ τὴν μητέρα του αὐτῆν, οὕτως ὥστε ἠδύνατο νὰ ἔχη τέκνα ὄντα συνάμεικα καὶ ἀδελφοῦ του, καὶ ἄλλα ὧν ἦτο συγχρόνως πατὴρ καὶ πάππος.

Ὁ σοφὸς ἀρχαιολόγος μᾶς ἐξήγει, ὅπερ δύναται σήμερον ἀλλοκοτὸν νὰ φανῇ, ὅτι ἐκ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος ἔπραττον οὕτως οἱ ἀρχαῖοι Φαραῶ, πεποιθότες ὅτι ἦσαν ἐπὶ γῆς οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπεγαμβρεύοντο πρὸς ἑαυτούς. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι, μετὰ τοῦτον σύστημα, οἱ βαθμοὶ τῆς συγγενείας συνεχέοντο κάπως, καὶ τὰ ληξιαρχικὰ ἀρχεῖα θὰ εἶχον πολλὰ τὰ ἀπαφή. Τοῦτο δὲ καὶ σκοτίζει τοὺς ἀρχαιολόγους.

Ἠκούσαμεν τὰς γνώμας πολλῶν ἀρμοδίων ὑπερμαχούντων τῆς θεωρίας ταύτης τοῦ Γρεβῶ. Ὁ Δανίνος πασσᾶς, οὗ ἡ ἀρμοδιότης περὶ τὰ τοιαῦτα εἶνε ἀδιαφιλονεικῆτος, ὅστις κατώρθωσε τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἀγάλματος καὶ ἀνακινῶσκει τὰ ἱερογλυφικὰ μετ' ἐξόχου εὐχερείας, ἀσπάζεται ἐντελῶς τὴν γνώμην ὅτι ἡ βασίλισσα Ἐντμάρα ἦτο θυγάτηρ καὶ σύζυγος τοῦ ἀθλοῦ ἐκείνου Ῥαμεσσῆ.

Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι λαμβάνομεν ἀνακοίνωσιν τοῦ Νέστορος τῆς αἰγυπτιακῆς ἀρχαιολογίας, τοῦ ἱατροῦ κ. Νερούτσου βέη, ὅστις ὑπεραμύνεται τοῦ δυστήνου ἐκείνου Φαραῶ, τοῦ συκοφαντουμένου. Θὰ ἦτο, λέγει, ὅπως ἀνώμαλον καὶ ἀνήθικον ἐκ μέρους τοῦ Ῥαμεσσῆ Β' τὸ νὰ συζευχθῇ τὴν κόρην του. Τὴν ἀδελφὴν του εἶχε συζευχθῆ, ὅπερ πολὺ εὐαρμοστότερον. Καὶ ὁ Νερούτσος βέης μᾶς τὸ ἀποδεικνύει λίαν πειστικῶ τῷ τρόπῳ.

Ἀσμενοὶ καταχωρίζομεν τὴν ἀνακοίνωσιν, ἣν ἀπέστειλεν ἡμῖν ὁ σοφὸς ἀρχαιολόγος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὡς ἔχοντος τοῦ λόγου τοῦ κύρος εἰς τὸ θέμα τοῦτο. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι καὶ οἱ λόγοι τῶν ἀντιφρονούντων αὐτῷ ἔχουσι κύρος, ἀλλ' ἀδιάφορον τοῦτο. Οἱ Ἀλεξανδρεῖς, ἀνήσυχτοι μέχρι τοῦδε περὶ τῆς τύχης τοῦ Ῥαμεσσῆ Β' καὶ ἰδίως οἱ δημοτικοὶ ἡμῶν σύμβουλοι, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ὁμοίων μέλλει νὰ τέθῃ τὸ μυστήριον, εὐτυχεῖς θὰ λογισθῶσι μαθάνοντες τέλος τί νὰ φρονῶσι περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ τόσον διαδοθηθέντος ἐκείνου μονάρχου.

Ἰδοὺ τί γράφει ὁ κ. Νερούτσος.

Ἐξεπλάγη πρὸ ἡμερῶν μαθῶν ἐκ τοῦ Φάρου τῆς Ἀλεξανδρείας ὅτι ἡ ἱερογλυφικὴ ἐπιγραφή, ἡ κειμένη ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τῆς βασιλείας συζύγου τοῦ Ῥαμεσσῆ Β' καὶ φέρουσα τοὺς τίτλους τούτους: *Θυγάτηρ τοῦ βασιλέως, προσφιλεῖς τῷ πατρὶ αὐτῆς, βασιλικὴ σύζυγος καὶ μεγάλη ἐνδοσυνεμένη Ἐντμάρα*, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἐσφαλμένην ἐξήγησιν, νοθεύουσαν τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην. ἅτε διαπιστοῦσταν ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου ἠτμνίζον συνάπτοντες σκανδαλώδεις γάμους μετὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν θυγατέρας.

Ἀλλὰ γνωρίζομεν ἀσφαλῶς, ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου εἶχον τὸ προνόμιον νὰ νυμφεῶνται τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν των, καὶ τοῦτο κατὰ περιστάσεις καὶ διὰ λόγους πολιτικούς, ἀλλ' οὐδέποτε τὴν θυγατέρα των. Ὅστις ὁ βασιλεὺς τῶν θεῶν ἔδωκε τὸ παράδειγμα συζευχθεῖς τὴν ἀδελφὴν του, τὴν θεὰν Ἴσιν.

Τὸ ἔθος τοῦτο, ὑπὸ τῆς θρησκείας καὶ τῶν πολιτικῶν νόμων καθιερωθὲν, ἴσχυε καὶ παρὰ τοῖς Πτολεμαῖοις. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐνυμφεῦθη τὴν ἀδελφὴν του Ἀρσινόην, καίπερ πρεσβυτέραν αὐτοῦ οὖσαν, πεισθεῖς ὑπ' αὐτῆς ν' ἀποπέμψῃ τὴν πρώτην γυναῖκά του, θυγατέρα Λυσικράτους τοῦ Θρακῶν βασιλέως. Ὁ γάμος οὗτος ἦτο ἔγκυρος κατὰ τοὺς νόμους τῆς Αἰγύπτου, καίτοι ὡς αἰμομιξία ἐλογίζετο παρ' Ἑλλήσι καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς.

Κλεοπάτρα ἡ θυγάτηρ Πτολεμαίου τοῦ Ἐπιφανοῦς, ἡ πρώτη φέρουσα τοῦτο τὸ ὄνομα, μετέσχε καὶ αὐτὴ

ἀλλεπαλλήλως τῆς κοίτης τῶν δύο ἀδελφῶν τῆς, Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος καὶ Πτολεμαίου τοῦ Φύσκωνος. Τοῦ τελευταίου δὲ ὁ υἱός, Πτολεμαῖος ὁ Λάθυρος, ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν του Κλεοπάτραν τὴν τρίτην, καὶ ὕστερον ἀπωθήσας ταύτην ἐνυμφεύθη τὴν νεώτερον ἀδελφὴν του Σελήνην.

Τέλος ἡ περιώνυμος Κλεοπάτρα ἡ ἐβδόμη, ἡ τοῦ Φιλοπάτορος, ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐρωτύλη βασίλισσα, ἡ φίλη τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Ἀντωνίου, πρὸ τῶν ἐρωτικῶν περιπετειῶν τῆς ἐνυμφεύθη τὸν ἀδελφόν τῆς Πτολεμαῖον τὸν Διόνυσον, ὄντα κατὰ τέσσαρα ἔτη νεώτερον αὐτῆς, καὶ εἶτα τὸν Πτολεμαῖον ΙΕ' τὸν τελευταῖον τῶν Λαγιδῶν, ὅστις συνέζησεν αὐτῇ τέσσαρα ἔτη μόνον, ἐδηλητηριάσθη δὲ τῷ 44 π. Χ.

Ἡ ἐπιγραφή ἄρα, ἡ κεχαραγμένη παραπλευρῶς τοῦ κολοσσοῦ τοῦ Ῥαμεσσῆ Β' τοῦ ἀνακαλυφθέντος τελευταῖον ἐν Ἀβουκίρ καὶ λέγουσα περὶ τῆς βασίλισσας Ἐντμάρας ὅτι ἦτο «θυγάτηρ τοῦ βασιλέως καὶ προσφιλῆς τῷ πατρί», θέλει νὰ εἴπῃ, τοῦ προκατόχου βασιλέως, τοῦ Ὄσριδος-Μενεφθᾶ ἢ Ὄσυμανδύου καθ' Ἑλληνας, πατὴρ τοῦ Ῥαμεσσῆ Β'. Προσθεθεῖσα δὲ ἡ ἐπιγραφή ὅτι ἦτο «βασιλικὴ σύνευνος καὶ εὐνοουμένη», δηλοῖ ὅτι εἶχε συζευχθῆ τὸν ἴδιον ἀδελφόν τῆς, τὸν μέγαν βασιλέα Ἀμονμαί - Ῥαμεσσῆ Β' «τὸν προσφιλῆ τῷ θεῷ Σήθ». Ὅ, τε Ῥαμεσσῆς καὶ ἡ Ἐντμάρα ἦσαν τοῦ αὐτοῦ πατρὸς τέκνα, καὶ οὐχὶ ἡ δευτέρα θυγάτηρ τοῦ πρώτου, ὡς διατείνονται οἱ νεότευκτοι ἀρχαιολόγοι, ὧν βρῖθι: ἡ καλὴ πόλις τῶν Ἀλεξανδρέων.

Πρὸς χάριν τῶν «φιλοτέχνων ἀρχαιολόγων» καὶ μάλιστα «τοῦ τόσο ἀξιεράστου ὅσον καὶ πολυμανθοῦς», ἀρχαιολόγου ὅστις ὠδήγησε τὴν πρόσφατον

ἐπιστημονικὴν ἐκδρομὴν, θὰ προσθέσω ὀλίγας λέξεις περὶ αὐτῶν τῶν τόπων, ἐν αἷς ἐνεργοῦνται ταυῦν αἱ ἀνασκαφαί.

Ἐπισκεπτόμενός τις τὰς ὄχθας τοῦ Ἀβουκίρ, μεταξὺ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίων οἰκοδομῶν, ὀφείλει νὰ διακρίνῃ:

1ον. Τὴν μικρὰν αἰγυπτιακὴν πόλιν Μένουθιν, μετὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ἴσιδος τῆς Μενουθιάδος καὶ τῶν ὑποθρονίων τάφων οἵτινες ἐκαλοῦντο *ὑπόγεια*, καὶ ὄχι κατακόμβαι. Τὸ δεύτερον ὄνομα ἀποδίδεται εἰς τοὺς τάφους τοὺς χριστιανικοὺς.

2ον. Τὴν ἑλληνικὴν κώμην τῶν μακεδονικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν χρόνων, τὸ καλούμενον Ζεφύριον, μετὰ τοῦ ναοῦ τῆς Σωτείρας Ἀρτέμιδος, καὶ μετὰ τῶν ἐπαυλείων του καὶ ἄλλων εὐμαρῶν οἰκοδομημάτων.

3ον. Τὸ ἀκρωτήριον Ζεφύριον, μετὰ τοῦ τεμένους Ἀφροδίτης τῆς Ἀρσιόνης, τοῦ κτισθέντος ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Καλλικράτους ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τοῦ βράχου, καὶ ἀφιερωθέντος ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῶν κινδυνευόντων πλοίων.

4ον. Τὸ βυζαντινὸν μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Κύρου, τὸ κοινῶς καλούμενον μοναστήριον τοῦ Ἀβδᾶ Κύρ, ὅθεν προῆλθε τὸ νεώτερον ὄνομα Ἀβουκὺρ ἢ Ἀβουκίρ. Τὸ μοναστήριον, βλέπον πρὸς τὴν θάλασσαν, κατεποντίσθη, γενομένου φοβεροῦ σειсмоῦ, μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ἡ θάλασσα ἀποσυρθεῖσα τῶν παραλίων, τὰ κατέκλυσεν εἶτα μανιωδῶς, καταρρίψασα τὰς οἰκίας καὶ πνίξασα τοὺς κατοίκους. Ἐτερον μέρος τῶν ἐρειπίων κατακλύζεται ταυῦν ἕνεκα τῆς καθιζήσεως τοῦ προαιωνίου ἐδάφους, ἐξ-κολοιούσης ἐτι.

ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ

Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Συνέχεια καὶ τέλος: ἴδε σελ. 217

Ταύτης λοιπὸν τῆς νέας τῶν πραγμάτων κλίσεως καὶ διευθύνσεως, ἣν δὲν ἤξεύρομεν ἂν καλῶς ὑπετυπώσαμεν ἐν τοῖς ἐνωτέρω, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ μετάρχη καὶ ἡ γραμματεία καὶ δὴ ἐρχόμεθα ἐπὶ τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτῆς. Ἀφ' οὗ δηλαδὴ οὐσιωδῶς μετεβλήθησαν τὰ αἷτια, τὰ ὑποία τὴν ἐνέπνεον, ἔπρεπεν ἐξ ἀνάγκης νὰ προσλάβῃ μορφήν ἄλλην ἐκείνης, ἣν εἶχεν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Κικέρωνος, ἥτοι κατὰ τὴν ἀμέσως προηγουμένην γενεάν. Ὅχι πλέον ὅπως ἄλλοτε ἡ Ῥώμη καὶ ἡ Πολιτεία, ἀλλ' ἡ Ῥώμη καὶ ὁ Αὐγούστος ἐγένοντο τὸ κέντρον τῆς κινήσεως καὶ ἐν τοῖς γράμμασιν. Ὁ αὐτοκράτωρ διὰ τῆς ἐννοίας ἦν ἐπεδαψίλευεν εἰς τοὺς τῶν γραμμάτων καλλιεργητάς, ὑποθηθόμενος εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀσινίου Πολλίωνος, καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ Μαικίνα, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ Βαλερίου Μεσσάλα, ἔκαμεν ὥστε νὰ ὑπουργῶσι καὶ ὑπηρετῶσι τὰ γράμματα εἰς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ σκπούς, τὰ κατέστησεν, ὡς εἶπομεν, ὄργανον τῶν μεταρρυθμιστικῶν σχεδίων καὶ κήρυκας τῶν

ἐπαίνων του. Ὅθεν ἐγένινεν ἡ ποίησις μάλιστα, ἀλλὰ καὶ ἡ γραμματεία καθ' ὅλου, θρησκευτικώτερα καὶ ἠθικώτερα κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ κατὰ βάθος ὀλιγώτερον εἰλικρινῆς ἢ πρότερον καὶ κολακευτικώτερα, τοῦτο ὅμως ὄχι, ὡς ἀνωτέρω ὑπεδείξαμεν, ἀπὸ σκοποῦ καὶ ἀπὸ κακῆς προθέσεως, ἀλλ' ἐκ πεποιθήσεως καὶ προνοίας ὑπὲρ τοῦ τότε νομιζομένου ἀγαθοῦ. Τοῦτου δὲ φυσικὴ ἀκολουθία εἶναι, ὅτι εἶδη τινὰ τοῦ λόγου ἔπρεπε νὰ καταπέσωσι καὶ κατέπεσαν, οἷον ἡ ῥητορεία, ἥτις ζῆ καὶ ἀναστρέφεται καὶ προκόπτει μόνον ἐν ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ, καὶ γενικώτερον εἰπεῖν τὸν πεζὸν λόγον ἐπεσάκασεν ἡ ποίησις, ἥτις τρεπομένη ἀδιαλείπτως ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν καὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καὶ τῆς κλασικῆς καὶ τῆς ἀλεξανδρινῆς, ἐφθασε μάλιστα ὡς πρὸς ἐξωτερικὴν μορφήν καὶ τὴν ὀριστικὴν διατύπωσιν τοῦ ποιητικοῦ τῆς λέξεως χαρακτήρος — διότι ἄλλως ὁ λόγος περὶ αἰσθηματος καὶ πάθους ποιητικοῦ—εἰς ἀνυπέροχον τελειότητα καὶ ἀκμήν. Διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς κατὰ τὴν πε-